

Af Mirjam Gebauer

Mirjam Gebauer er ph.d. i tysk litteratur fra Københavns Universitet og p.t. postdoc samme sted med et projekt om tysksproget migrationslitteratur efter 1989. Hun har forsket bredt i ny litteratur og bl.a. skrevet bogen *Wendekrisen. Der Pikaro im deutschen Roman der 1990er Jahre* (2006). Desuden arbejder hun med litteratur fra det 19. århundrede og kriminalromanen.

“Nyheder fra et ukendt univers” - Øko-thrilleren som ny genre i tysk litteratur

Øko-thrilleren i ny tysk litteratur

Klima- og miljøproblematikken i ny tysk litteratur kan nærmest resumeres i navnet på en enkel forfatter. Til gengæld hører han til dem, der tog emnet op allerede inden det for alvor kom på verdensoffentlighedens dagsorden: I 2004 offentliggjorde reklamemanden Frank Schätzing øko-thrilleren *Der Schwarm* (*Sværmen*, udkommer på dansk 2010), der straks blev en international bestseller, som Hollywood har sikret sig filmrettigheder til. Romanen kan gælde som den første inden for genren i tysk litteratur, hvor spændingsromanen i det hele taget ikke er særlig udviklet, og hvor skellet mellem finkultur på den ene side og underholdningskultur på den anden (stadig væk) er lidt tydeligere end andre steder. Som kilder til inspiration for *Sværmen* kan nævnes flere film end bøger, f.eks. Michael Crichton *Jurassic Park* (hans klimakrise-skeptiske øko-thriller *State of Fear* udkom først i december 2004), film som *The Abyss*, *Contact* og *Independence Day*. Roland Emmerichs katastrofefilm *The Day after Tomorrow* udkom stort set samtidig med Schätzings bog.

Den tyske intellektuelle litteraturkritik lod sig nærmest modvilligt medrive af Schätzings 1000 siders spændingsprosa. Således lyder den lidt ambivalente ros fra anmelderen for *Süddeutsche Zeitung*: “Et tilfælde af ædelt skrot, som man ikke skal se ned på, et kvalitetsprodukt af kulturindustrien, som resten af den tyske industri ikke har kunnet tilvejebringe længe” (Detje 2004).¹

Romanen har dog også nogle kvaliteter, som finlitteratur nærmest per definition ikke har. For det meste hverken vil eller skal finlitteraturen underholde, og der gøres tit meget ud af dens autonome status i forhold til virkeligheden. *Sværmen* derimod baserer

sig på og bærer præg af langvarig og dybdebeholdende research på forskellige videnskabelige og teknologiske områder og forfatterens evne til at formidle denne viden på underholdende vis. Af denne grund blev romanen også til mere end blot et godt eksempel på en science fiction-page-turner, hvor en vis videnskabelig plausibilitet gavner underholdningseffekten, men så heller ikke mere. Den viste sig at være umiddelbart relevant, endda livreddende, fordi bogen bl.a. beskriver udbruddet af en tsunami i Nordeuropa. “Tsunami” var et ord mange først stiftede bekendtskab med i forbindelse med det voldsomme undersøiske jordskælv i slutningen af december 2004. Det udløste flere ødelæggende tsunamier ved de sydøstasiatiske kystregioner og kostede flere hundredetusinder mennesker livet. Nogle tyske turister i kata-

stroferegionen berettede bagefter, at de var blevet reddet af viden fra Schätzing's bog, som enkelte endda havde med som rejselekture. Der beskrives nemlig bl.a. det tsunami-fænomen, at havet trækker sig tilbage først, inden den altødelæggende bølge ruller i land. De der kunne tyde fænomenet, kunne bringe sig i sikkerhed i tide.²

Sidenhen har "Stern-rapporten" om de økonomiske følger af klimaforændringen og Al Gores film *An Inconvenient Truth* fra 2006 for alvor bragt miljøproblematikken på dagsordenen. Bøger og film om emnet udkommer i en lind strøm. Øko-thrilleren, der hidtil mest havde udviklet sig til en populær gren inden for science fiction-genren i den engelsksprogede verden, oplever i klimakrisens tegn en opblomstring og udbredelse. Ud over engelsksprogede forfattere har franske, danske og spanske taget fat og giver deres versioner af en – i sagens natur – global genre, der skildrer nogle globale problemstillinger.³ I denne henseende er *Sværmen* eksemplarisk, idet handlingen udspiller sig over hele verden med Norge, Tyskland, USA og Peru som skuepladser.

Hvor *Sværmen* rent æstetisk læner sig tæt op ad genrelitteraturen, så skal som anden eller snarere første vigtige inspirationskilde nævnes videnskabelig forskning, som Schätzing efter eget udsagn har brugt fire år på at sætte sig ind i. Han har læst bøger, gennemforsket internettet og talt med mange eksperter, og i romanen indgår enorme mængder af præcis viden fra mange forskellige vidensområder som havbiologi, geologi, olieudvinding, biogenetik og kunstig intelligens og også humanistisk tankegods, f.eks. om indianer- og inuitkulturer og filosofiske og etiske diskurser som eksempelvis menneskets rolle i forhold til andre levende væsener. Romanen vidner om en særlig evne til at placere omfangsrig viden i en spændende romanhandling og ikke mindst i troværdige, afslappede og vittige romandialoger, denne overbevisende og ubesværede teknik at "fortælle-forklare" (Matzig 2009) har Schätzing fået uforbeholden kritikerros for.

At Schätzing ikke kunne 'opbruge' al den viden, han havde tilegnet sig i forbindelsen med *Sværmen*, førte til tilblivelsen af en anden bog,

nemlig *Nachrichten aus einem unbekanntem Universum. Eine Zeitreise durch die Meere* (2006, Nyheder fra et ukendt univers. En tidsrejse gennem havene), som kort kan beskrives som en populærvidenskabelig bog, hvor forfatteren på yderst underholdende vis beskriver hvordan vores planet og livet på jorden blev til og har udviklet sig. Bogen er overraskende nok lige så spændende læsning som Schätzing's thriller. En af grundene til dette er en vedholdende brug af de retoriske midler, der er typiske for fiktionen, samt vægtningen af den vittige pointe og en 'implicit adressat', der som udgangspunkt ikke ved særlig meget om det, der skrives om. Mens Schätzing i *Sværmen* bevæger sig inden for rammerne af en klart defineret genre, frembringer han i *Nachrichten aus einem unbekanntem Universum* snarere en ny populærvidenskabelig genre, der er en hybrid mellem naturvidenskab og fiktion.

I det følgende skal begge bøger præsenteres som genrevarianter af et oplysningsprojekt, der vil åbne op for et globalt helhedssyn, hvor atomiseret ekspertviden er smeltet sammen til et stort narrativ. Samtidig problematiserer Schätzing i begge tekster det antropocentriske perspektiv, der paradoksalt nok synes at forhindre mennesket i at få øje på klima- og miljøproblematikken og på sit potentiale for selvudslettelse. Som bekendt har jordkuglens første billeder fra verdensrummet i 1960'erne og 1970'erne inspireret den verdensomspændende økologiske bevægelse afgørende. Der opstår en bevidsthed om menneskets begrænsede og udsatte livsrum. Schätzing tager i sine bøger udgangspunkt i perspektivet fra et andet 'ukendt univers', nemlig havet. Dette kan siges på mange punkter at frembringe en lignende effekt som blikket fra det ydre verdensrum.⁴ Væsentligst er nok et ydre perspektiv på civilisationen og de omkostninger, mennesket har indrettet sig med på jorden, og dermed forhold, der for det meste forekommer naturgivent.

Dommedag nu: *Sværmen*

Plottet i *Sværmen* er sat sammen af forskellige handlingsstrenger, der udspiller sig samtidig på forskellige steder på jorden i de første otte må-

neder efter det seneste årtusindskifte. Gradvist udfoldes der en begyndende, global katastrofe. Fra havet udgår over hele verden nogle foruroligende og snart mere og mere omfattende, livstruende og livsødelæggende fænomener: I Peru og Argentina forsvinder fiskere i havet, ved kontinentalsoklen uden for Norge finder man massevis af mystiske orme, og i havet ved Canada udebliver hvalerne. Snart dukker de op igen, men opviser en anormal adfærd ved at angribe skibe, det samme gøre massevis af muslinger ved at blokere nogle skibes styring. Mennesker ved strande slås ihjel af giftige vandmænd og underlige krabber, der samtidig forurenser drikkevandet. Dyr fra havet udviser ikke kun en abnorm adfærd, men nogle af dem er muteret, og i dræberhvalernes, Orcas, hoveder finder man en gopleagtig masse. Disse forandringer tjener åbenbart det formål at dyrene kan udøve deres nye ødelæggende funktioner.

Romanen følger personer, der på forskellig vis beskæftiger sig med havet, og som derfor bliver involveret i begivenhederne og prøver at opklare dem: bl.a. den norske havbiolog Sigur Johanson og hans kollega og ven Tina Lund, desuden medlemmer af en ekspedition i det norske hav, der skal undersøge muligheden af at udvinde olie offshore for Statoil, den canadisk-inuitiske hvalforsker Leon Anawak og den britiske videnskabsjournalist Karen Weaver. Lund og Johanson prøver at løse gåden om de mærkværdige orme, som viser sig at være muterede polychæter med abnormt store kæber, der borer sig ind i methanhydratet på havets bund. Derved transporterer ormene bakterier ind i stoffet, der destabiliserer methanhydratet, hvorved kontinentalranden ved Norge er truet med at styrte sammen. Kort efter sker netop dette: Kontinentalranden kollapse, hvad der udløser et undersøisk jordskælv og en tsunami som følge heraf. Ødelæggelsen af de nordeuropæiske kystregioner og sammenbruddet af de interkontinentale telefon- og internetforbindelser er det foreløbige apokalyptiske højdepunkt.

Som reaktion på den globale krise dannes der en 'task force' under amerikansk ledelse og med

relevante eksperter fra hele verden, bl.a. Johanson, Weaver og andre af de personer, læseren allerede kender. Romanen inddrager aktuelle politiske problemstillinger ved at den ambitiøse, men også lettere psykopatiske krisegruppeleder Jude Li med en varm linje til præsidenten og CIA prøver at udnytte krisen og de internationale forskere til fordel for amerikanske interesser. I forlængelse af forestillingen om kulturernes kamp mistænker man muslimske kræfter for at stå bag naturfænomenerne. Johanson udvikler dog en teori om en anden jordisk intelligens i havets dyb, som han kalder "Yrr", der er begyndt at slå tilbage, efter at menneskeheden er ved at ødelægge disse væseners livsgrundlag. Yrr'erne repræsenterer en alternativ form for intelligens, der er baseret på encelledede organismer, og som på mange måder er den menneskelige intelligens overlegen. Bl.a. er de udstyret med en 'fornuft', der udelukker selvudslettelse, og slaget mod menneskene er ikke styret af had, men ren selvopholdelsesdrift.

Johanson forudser, at Yrr'erne stiler imod en endelig klimakatastrofe, der vil føre til menneskets udslættelse. I en storslået finale kæmper de kræfter, der satser på en fredelig koeksistens med Yrr'erne imod dem, der vil udslutte dem ved at forgifte dem med en radioaktiv isotop. Herved skal der udnyttes en speciel kommunikationsmekanisme imellem Yrr'erne, som tjener deres selvopholdelse. Mennesket vil betjene sig af denne mekanisme for gennem en kædereaktion at forplante den dødelige virus til alle Yrr-organismer (2004: 885ff). Sceptikere over for denne rabiate løsning stiller spørgsmålet, om mennesket derved ikke ville gribe ind i noget, det ikke kan overskue:

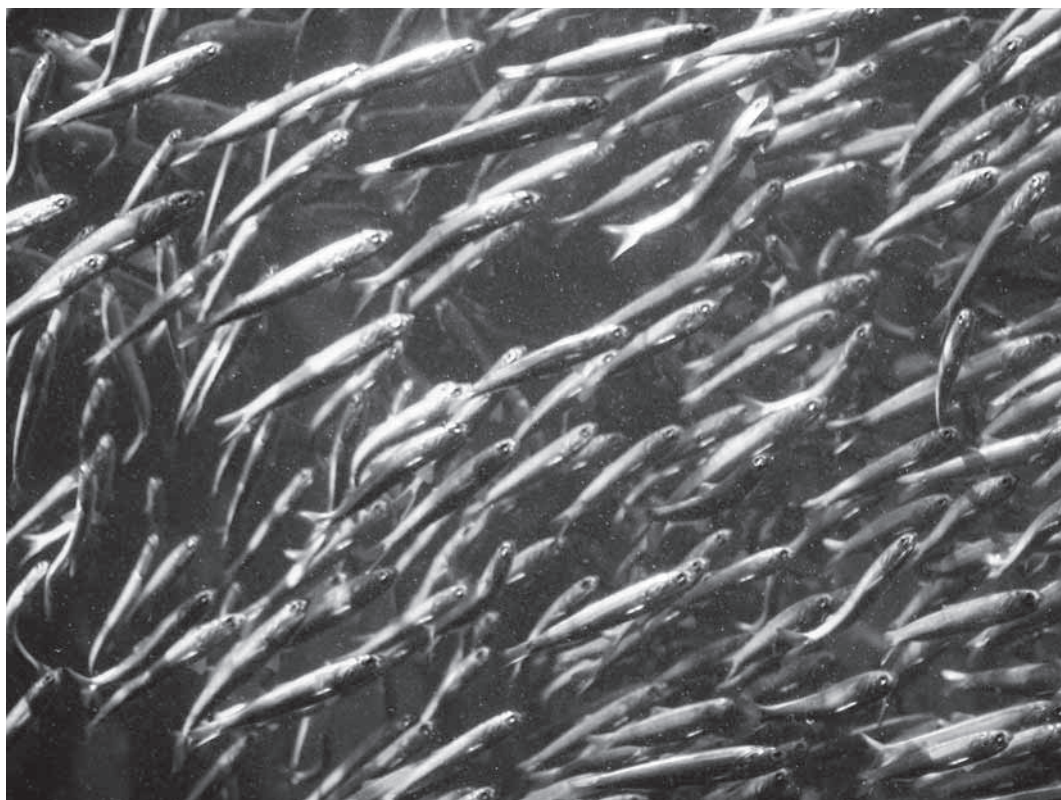
Yrr'erne hersker over 70 procent af vores planet, de råder over en ældgammel, højt udviklet bioteknologi. De er indeholdt i alle organismer, muligvis i alt maritimt liv, de nedbryder substanser, muligvis methan og kuldioxid – vi har ingen anelse om, hvad der sker med jordkloden, når vi udslutter dem. (*Der Schwarm*: 886)

Derved sættes samtidig spørgsmålstegn ved den gamle forestilling om, at den mest komplekse flercellede organisme, mennesket, er 'kronen på skaberværket'. Den afløses af den tanke, at menneskets intelligens simpelthen ikke er udviklet nok til at kunne gennemskue, at Yrr'erne er "jordens sande herskere [...] En superorganisme. Intelligente oceaner" (*Der Schwarm*: 886).

Bagerst i bogen finder vi en lang liste med personer, forfatteren takker for deres bidrag til bogens tilblivelse. Godt en side fylder navnene på naturvidenskabsforskere, såsom eksperter for molekylær bioteknologi, orme, marinegeologi og her især methanhydrat. Desuden nævnes ingeniører, teknologer og ansvarlige fra myndigheder der sørger for sikkerhed på havet og på landet, f.eks. politiet og andre. Det betyder, at Schätzing's apokalypse-scenario i hver detalje er baseret på grundig research. Både katastrofen og Yrr'ernes eksistens forekommer tænkelige og underbygges af komplekse og indlysende forkla-

ringer. Det samme gælder for den truende, ganske realistiske mulighed, at methanhydratet på havets bund destabiliseres, hvad f.eks. kan udløses af havets opvarmning. Fri methan i atmosfæren ville igen føre til opvarmning, og methan er endda meget mere effektivt som drivhusgas, end kuldioxid er det. Bogen kan derfor beskrives som en science fiction-roman, der læner sig ganske tæt op ad virkeligheden, og som efter, den er udkommet, kun har 'vundet i realisme' gennem de seneste års naturbegivenheder og gennem klimadebatten.

Bogen er enestående i tysk litteratur: som øko-thriller og i sin måde at sammenkoble spændingslitteraturen med det seriøse, fiktionen med sagprosa. Netop dette er for Schätzing opskriften på at udstyre den naturvidenskabsforårkede gennemsnitsborger med den i dag så politisk relevante viden om naturen, og hvordan mennesket interagerer med den.

Jordens historie som thriller: *Eine Zeitreise durch die Meere*

I et interview opstiller Schätzing høje krav til underviseren i naturfag: "Naturvidenskab skal frem for alt være sjovt og spændende! Derfor skal man teste lærere på deres kompetencer som komiker. Hvis de ikke får mindst fem ordentlige grinere per time, arbejder de i det forkerte job." (Schätzing 2009) Schätzing går selv foran med et godt eksempel med sin anden hav-bog *Nachrichten aus einem unbekanntem Universum. Eine Zeitreise durch die Meere*, som fortæller jordens og livets historie med udgangspunkt i vandet. Som *Sværmen* er denne bog en måde at gøre klimarelaterede sammenhænge tilgængelige for ikke-eksperter. At demokratisere den institution, der hedder 'naturvidenskabelig viden' og frigøre den fra enhver autoritær, dogmepræget og kedelig-kompliceret fremtoning er netop et af bogens erklærede mål:

Alt vor viden [...] lever, ånder og udvikler sig [...]. Enhver er inviteret til at medfølge denne process – og at være med til at forme den [...] Dette er ingen lærebog [...] Dette er en thriller. For jordens historie er ikke andet end en uhyre spændende story fuld af vendinger og overraskelser. Intet i denne historie er virkelig kompliceret, og det er slet ikke kedeligt. Der findes bare folk, der gerne vil have, at det er kompliceret og kedeligt. Enhver af os kender nogle af dem. Deres underskrifter pryder vores eksamensbevis – sammen med underskrifterne fra dem, vi blev siddende og lyttede til, endda også efter at klokken havde ringet. Dette var de store historiefortællere, eventyrerne, de tidsrejsende. (*Nachrichten*: 19)

Når Schätzing vil fortælle jordens historie som 'thriller', så inkluderer han som adressat den skoleforskrækkede læser, som aldrig har kunnet begejstre sig for naturfagene. Givetvis har forfatteren også den mere 'boglig-humanistiske' type i sigte, når en pointe lyder: "Evolutionen må have

haft sine grunde til at sætte en udvikling i gang, som endte med, at cellesammenslutninger skriver bøger, der læses af andre cellesammenslutninger" (2006: 26). Sætningen er samtidig et eksempel på, hvordan *Nachrichten* ligesom *Sværmen* udfordrer vores sædvanlige antropocentriske perspektiv. Allerede proportionere i bogen gør dette tydeligt, idet mennesket slet ikke optræder i hele bogens første halvdel, som er helliget de mange tidsalder før vores tilblivelse. Udføreligt fremstilles f.eks. dyreverdenen fra for milliarder og millioner år siden, således at læseren snart bliver ganske fortrolig med dyr der for længst er uddøde som f.eks. kæmpefisken megalodon eller Gliederfuesser-trilobit, men også med enceller som arkæer og eubakterier. Der overvejes bl.a., hvorfor der er liv netop på jorden, og hvordan chancerne for dette er på andre planeter, hvorfor bestemte dyrearter ikke har overlevet, og hvad chancerne er for, at jorden rammes af en meteorit (hvilket ikke er urealistisk). Schätzing inddrager hele tiden aktuel forskningslitteratur og relativiserer dens autoritet til mere håndterlig størrelse ved gentagne gange at ironisere over den.

I anden halvdel af bogen beskæftiger Schätzing sig med havet, som det ser ud i dag. Meget plads bruges på at beskrive havets biotoper som f.eks. en koralby, eller hvad plankton er lavet af. Der spørges, hvilken relevans havet har for menneskets liv, og hvilken til dels skadelige indflydelse menneskets aktiviteter har på havet og dets indbyggere, som f.eks. havets overfiskning, meningsløs udryddelse af mange dyrarter, forurening, militærets brug af sonarsystemer, og hvilken rolle globaliseringen spiller. Desuden overvejes der muligheder og præsenteres projekter for udvindelse af vedvarende energi fra havet, og der diskuteres, hvorvidt havet skulle og kunne benyttes som basis for boligbyggeri.

Bogen sætter spørgsmålstegn ved de gængse grænsedragninger mellem mennesket og de 'ovrigt' levende væsener. Begreber som historie og kultur tænkes på ny, når der beskrives stromatolitter, strukturer af mineralsk materiale i havet og i kystområder dannet af mikroorganismer der går tilbage til milliarder af år, som "præhisto-

risk bybyggeri” (2006: 93). Derfor er det muligvis endda med vilje, at Schätzing betegner de levende stromatolit-kolonier i den australske Shark Bay som “verdens kulturarv” og ikke, som UNESCO har udnævnt dem til, “verdens naturarv” (2006: 93). ‘Menneskets særstilling’ fremstår i bogen ikke som en naturgiven overlegenhed, men snarere som en forestilling, der bevidner, hvor begrænset vores intelligens er, når den ikke kan se og værdsætte andet end sig selv: “Vi er ude af stand til at forstå ‘det andet’. I bedste fald mener vi, at han, hun, det har meget at lære endnu” (2006: 375).

Måske er det også grunden til, at jordens historie uden ’protagonisten mennesket’ tit har så lille et publikum. Den spændende historie lever af muligheden af at skabe identifikation og spejling, og netop dette giver Schätzig mange anledninger til. Teksten bryder hele tiden ud af fag- og sagboggenren ved brug af skønlitterære greb, f.eks. personificering. Således tales der tit om “miss evolution” og dens intentioner og overvejelser, og de allerførste stofskifteprocesser i dybe-

havet beskrives som kærlighedshistorier mellem kemiske substanser (jf. 2006: 53ff). Schätzing griber alle chancer for samligninger med vores hverdag for at anskueliggøre tidsaldre, der ligger fjernt fra vores egen og dermed at holde læseinteressen fanget:

Hvis livet tog sin begyndelse i havet, hvorfor vrimlede det ikke i alle vande, men mest i kystvandstrækninger og lavhave? Helt enkelt. Forestil Dem, at De vil gå ud at spise. På jagt efter en god restaurant leder De måske i den indre by eller tager til næste landsby. Men De vil næppe gennemstrejfe Sahara eller den antarktiske indlandsis. På samme måde forholdt det sig ved overgangen til Ordovicium. (*Nachrichten*: 123)

En anden variant i at gøre tiden for mange millioner år vedkommende, er den sceniske beskrivelse i præsens:

Tidsspring. Devon, for 390 millioner år siden, tidlig eftermiddag. Det småregner ved det varisciske oceans sydkyst. Af og til bryder solen sig vej og fremlækker mæt azur fra havet [...] På denne eftermiddag bevæger cladoselache, en haj, sig tæt under vandoverfladen [...] Så bevæger der sig noget i en viftekorals skygge. Lille, med hale og finner, det personificerede Spismig. Haifisken svømmer henimod det [...]. (*Nachrichten*: 138f)

Den alvidende fortæller orienterer ikke kun om vejret netop denne dag i Devon, den giver os også indefrasyn hos et eksemplar af urhagen, cladoselache, der fejlagtigt tror, at den har fået øje på noget spiseligt og derved selv bliver til offeret. Hajens døds kamp med et frygtindgydende, kæmpe stort fiskelignende hvirveldyr, dunkle osteus, skildres ligeledes scenisk og med høj filmisk dramatik. Schätzing leger gennemgående med den personificerende tilgang og frembringer derved mange vittige pointer. Et andet eksempel er sammenligningen mellem et koralrev og en storby:

Os forekommer et koralrev idyllisk, men for dens beboer er forsigtighed første borgerpligt. I storbyer lurder nu engang alle mulige farer. Går man over et koralryds i godt humør, kan det ske, at der ud af en gorgons forgreninger lige pludselig frembryder en langnæse-duskaborre [Langnasen-Büschelbarsch]. Dets hensigter er enlydige [...]. (*Nachrichten*: 343)

Det er tydeligt, at Schätzing tager alle midler i brug for at etablere og opretholde et godt forhold til læseren, som han f.eks. også advarer, hvis der skal forklares specielt komplekst stof, og som belønnes rigeligt med de mange sjove pointer. 'Frontalundervisningen' brydes op ved at etablere figurer som "lille-Erna" og "lille-Fritz", der stiller naive og nogle gange kloge spørgsmål. Fortælleren taler tit direkte til læseren og bruger en uformel, en gang imellem mundtlig fortællestil.

Nachrichten optræder ikke med kravet om at forklare alt, men den nærmer sig dog et helhedsbillede, en slags grundviden for verdensborgeren: Den starter med vores fortids begyndelse så langt, den nu kan forfølges tilbage og bevæger sig hen mod de væsentlige spørgsmål, som skal besvares i fremtiden (f.eks. energiudvinding og beskyttelse af havets biotoper). I sammenligning med mange klima-bøger, der er udsprunget direkte af den aktuelle debat, så giver *Nachrichten* ikke så meget praktisk-konkret viden om f.eks. at slukke lyset eller at spise klima-venligt. Der er snarere tale om en baggrundsviden, der sætter den aktuelle situation, vi står i nu, i en større sammenhæng. Til det apokalyptiske scenario i Schätzings første bog tilføjes dermed en optimistisk-oplysende variant.

Litteraturliste

- Detje, Robin: "Die Rache des Killerschleims. Mit *Der Schwarm* hebt Frank Schätzing den deutschen Spannungsroman auf internationales Niveau", *Süddeutsche Zeitung*, 04.03.2004.
- Matzig, Gerhard: "All inklusive", *Süddeutsche Zeitung*, 05.10.2009.
- Schätzing, Frank: *Der Schwarm*. Köln: Kiepenheuer & Witsch 2004.
- Schätzing, Frank: *Nachrichten aus einem unbekanntem Universum. Eine Zeitreise durch die Meere*. Köln: Kiepenheuer & Witsch 2006.
- Schätzing, Frank: <http://www.kiwi-verlag.de/102-0-im-interview-frank-schaetzing.htm>; 15.10.2009.
- http://www.daserste.de/beckmann/sendung_d yn-uid,u9dajpqghvl5wc88uaarm3lt-cm.asp; 15.10.2009.

¹ Alle citater i denne artikel er oversat af M.G.

² Dette diskuteres f.eks. i det populære talkshow med Reinold Beckmann den 03.01.2005.

³ Se om øko-thrillerens seneste opblomstring f.eks. artiklen "Jorden går under til efteråret" af Rasmus Bo Sørensen i Information, 09.09.2009.

⁴ Dette blik anlægger Frank Schätzing i sin netop udkomne thriller *Limit*, som udspringer sig i året 2025. Den skildrer bl.a., hvordan menneskehedens energiforbrug dækkes af elementet Helium-3 fra månen.

Begynderantologier

Worlds of English

Emneområder i denne begynderantologi:

- Det engelske sprog – fra oldengelsk til verdensengelsk
- UK – fra James Thomson til John Agard
- USA – fra Emerson til Obama
- Being Global

Materialet består primært af skønlitterære tekster, som suppleres af sagprosaetekster.

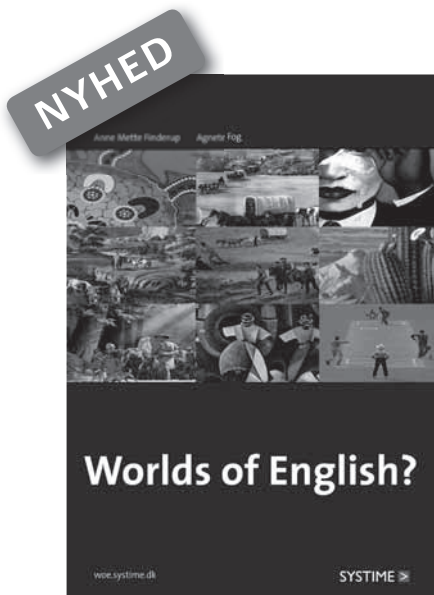
I landeportrætterne giver bogen både et historisk og et aktuelt perspektiv.

Til teksterne hører task-orienterede opgaver.

Bogen giver eleverne indtryk af, hvad engelsk var engang, hvad det er i dag, og hvordan det udvikler sig – til Worlds of English.

Se labindlæg og betaversion på lab.systeme.dk.

Anne Mette Finderup og Agnete Fog
Bog | Udkommer efterår 2009

From Where You Are

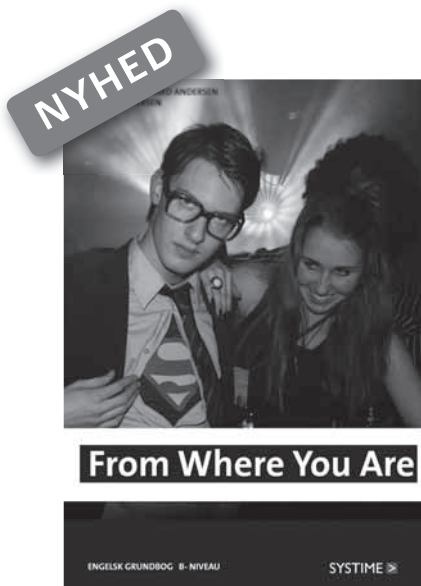
Antologien rummer fem overordnede emner, som alle forholder sig til, hvor de unge er i livet og i deres selvforståelse:

- Obesity
- Football
- Violence and media
- Drinking
- Branding

Der er pre-reading opgaver, tekstforståelse og post-reading opgaver, der sætter teksterne i perspektiv. Teksterne, som varierer i sværhedsgrad, kan læses fra 1.g.

Se labindlæg og betaversion på lab.systeme.dk.

Tony Søndergaard Andersen og Morten Petersen
Bog | Udkommer efterår 2010

SYSTEME >